

TÜRKİYE'DEN ALINAN EMEKLİLİK AYLIKLARINDAN ALMANYA'DA HASTALIK SİGORTASINA PRİM KESİLMESİ HAKKINDA DUYURU

Avrupa Ekonomik Topluluğunun 1408/71 ve 574/72 sayılı Direktiflerinin 1 Mayıs 2010'dan itibaren yerine geçen 29 Nisan 2004 tarih ve 883/2004 sayılı ve 16 Eylül 2009 tarih ve 987/2009 sayılı Avrupa Birliği Direktifleri muvacehesinde hazırlanan Avrupa'da Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Koordinasyonuna ve Diğer Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı (22.06.2011 tarihli Kanun), 14.04.2011 tarihinde Federal Meclis, 27.05.2011 tarihinde de Eyaletler Meclisi tarafından onaylanmış olup, 28.06.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak 01.07.2011 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

AB Direktifleri, AB ülkelerinde doğrudan uygulanır konuma sahiptirler. Ancak, hukuksal güvenlik ve kesinliğin sağlanabilmesi, özellikle üye ülkelerde uygulamayı yapacak yetkili kurumların belirlenmesi gerektiğinden üye ülkelerin bu Direktifleri milli yasalarında somutlaştırma zorunluluğu bulunmaktadır.

Kanunun Amacı ve Kapsamı

İlgili Kanun ile her ne kadar AB'ye üye ülkelerde sosyal güvenlik sistemlerinde yeknesaklığın ve eşitliğin sağlanması amaçlanmış olsa da esas **amaç** prim hesabı dışındaki gelirlerin hesaba dahil edilerek **hastalık kasalarının gelirlerinin artırılmasıdır**.

Önceki uygulamada, Sosyal Kanun'un V'inci Kitabının 229'uncu maddesine göre, sadece Almanya'dan alınan emekli aylıklarından sağlık sigortası prim kesintisi yapılmakta idi. Buna göre, yabancı ülkeden/ülkelerden 228'inci madde anlamında emekli aylığı almalarına rağmen Sosyal Kanun'da düzenleme bulunmadığından bunların emekli aylıkları sağlık sigortası prim hesaplanmasına tabi tutulmamakta ve Alman emeklilik sigortası da sigortalılarından ayrıca prim kesintisi yapamamaktaydı.

Avrupa'da Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Koordinasyonu hakkındaki 883/2004 sayılı AB Direktifi'nin 5'inci maddesi tüm üye ülkeler genelinde tüm sosyal ödemelerin ve gelirlerin eşitlenmesi ilkesini öngörmektedir. Bu bağlamda, Alman Yasal Emeklilik Sigortasından emekli aylığı alan sigortalıların **yabancı ülkelerden de emekli aylığı almaları halinde, bu aylık miktarları da sağlık sigortası ve bakım sigortası prim kesintisinin hesaplanmasında dikkate alınması öngörülmektedir**.

Bu bağlamda anılan direktif doğrultusunda,

- Sosyal Kanun'un V'inci Kitabının 228'inci maddesinin 1'inci fıkrasına „1'inci cümle hükmü kıyaslanabilir emekli aylıklarının yabancı ülkelere alınması halinde de geçerlidir“ ibaresi eklenmektedir.
- Sosyal Kanun'un V'inci Kitabının 249a maddesine “228'inci maddenin 1'inci fıkrasının 2'inci cümlesi anlamında yabancı ülke emekli aylıklarından kesilen primler yalnız emekliler tarafından karşılanır” cümlesi eklenmektedir.

Kanun ile Almanya'da yaşayan ve Alman emeklilik sigortasından aylık alan sigortalıların ve diğer hak sahiplerinin sağlık sigortası prim yükümlülüğünde hesaba katılan aylık miktarı kapsamı genişletilmekte, yurtdışından alınan emekli aylıklarından da sağlık sigortası için ek bir prim kesilmesi öngörülmektedir. Aynı şekilde, Sosyal Kanun'un XI'inci Kitabının 57'nci

maddesinin 1'inci fıkrasının 1'inci cümlesine göre, bakım sigortası prim kesintilerinde de uygulama geçerli olacaktır.

Hali hazırda Almanya'daki sağlık sigortası prim oranı % 15,5 olup, bunun yarısından 0,45 puan fazlası sigortalılar tarafından karşılanmaktadır. Buna göre, emeklilerin yurtdışı emekli aylığından hastalık sigortası için kesilecek sağlık sigortası prim oranı % 8,20 olacaktır. Diğer taraftan, bakım sigortası prim oranı % 1,95 olup, emekliler çalışanlardan ayrı olarak bunun tamamını ödemektedirler. Böylelikle yurtdışından elde edilen emekli aylıklarından toplam % 10,15 oranında kesinti yapılması söz konusu olacaktır.

Vatandaşlarımızın Türkiye Aylıklarına Muhtemel Etkisi ve İtiraz

Söz konusu yasal düzenlemenin vatandaşlarımız için de uygulanıp uygulanmayacağı tartışmalıdır. 883/2004 ve 987/2009 sayılı AB Direktifleri doğrultusunda AB ülkelerinde yapılan zorunlu düzenleme, özellikle AB ülkelerini kapsamakta, Türkiye ve diğer ülkeler için geçerliliği bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, anılan Kanunun uygulaması ile ilgili çalışmalar henüz tamamlanmış, diğer AB ülkelerindeki deneyim ve tecrübeler de bilinmemektedir. Ancak, hastalık kasaları ile yapılan görüşmelerde hastalık kasaları, üye sigortalıları üzerinden yurtdışından alınan emekli aylıkları ile ilgili yazı ve belgeleri ibraz etmelerini talep edebileceklerini ifade etmişlerdir. Belge ve bilgi talebinde bulunmanın yöntemi her hastalık kasasının kendi tasarrufunda olacaktır.

Alman Hastalık Kasaları anılan Kanunu gerekçe göstererek bazı yerlerde yaptıkları gibi vatandaşlarımızdan Türkiye'den emekli aylığı almaları durumunda bunu belgelemelerini isteyerek ek prim kesintisi uygulamasına gitmek isteyeceklerdir. Bu durumda aylık alındığına dair belgenin e-devlet portalına kişiye mahsus şifre girilerek belgenin temini veya Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'ndan doğrudan sigorta sicil numarası belirtilerek talep edilmesi gerekecektir.

Ancak, böyle bir kesintinin yapılması hususu ne Türkiye – Almanya Sosyal Güvenlik Sözleşmesi'nde, ne Türkiye – AB arasındaki Ortaklık Anlaşması ve buna bağlı Katma Protokol ve Ortaklık Konseyi Kararları'nda, ne de diğer uluslararası mevzuatta yer almamaktadır. Bundan dolayı vatandaşlarımız bu kesintiye itiraz ederek, hukuki yollardan haklarını arayabilirler.

Netice itibariyle, Mahkemenin nasıl bir karar vereceği bugünden kestirilemezse de hukuki yolun denenmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir.